

DEZVOLTAREA URBANĂ DURABILĂ

Orașele sunt văzute atât ca sursă cât și ca soluție la provocările economice, de mediu și sociale cu care ne confruntăm azi. Cu o două treimi din populația UE locuind în orașe și cu 85% din PIB-ul Europei generat de orașe, urbanizarea poate contribui la dezvoltarea durabilă dacă este administrată corect, prin creșterea productivității și prin dezvoltarea și implementarea inovării și a noilor idei.

Cu toate acestea, tot orașele sunt și zonele unde se manifestă extrem de acut o serie de probleme permanente, precum șomajul, segregarea și sărăcia. De asemenea, viteza și dimensiunea urbanizării aduce cu sine o serie de provocări cum ar fi: cererea accelerată pentru locuințe accesibile, nevoia de sisteme de transport bine conectate și alte infrastructuri, servicii de bază, schimbări demografice specifice și consecințele stagnării economice în termeni de creare de locuri de muncă și progrese sociale. Orașele joacă, în același timp, un rol important și în abordările privind schimbările climatice, 80% din consumul de energie de la nivel european este în orașe.

Diversele dimensiuni ale vieții urbane - economică, socială, culturală și de mediu - sunt strâns legate între ele și succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediul unei abordări integrate. Trebuie combinate măsuri privind renovarea fizică a zonelor urbane cu măsuri care promovează educația, dezvoltarea economică, incluziunea socială și protecția mediului. În plus, dezvoltarea unor parteneriate puternice între cetățenii de la nivel local, societatea civilă, economia locală și diversele niveluri de guvernare reprezintă o cerință obligatorie pentru dezvoltare.

I. Dezvoltarea urbană durabilă și politica de coeziune 2014-2020

Politica de coeziune a UE are ca principal obiectiv reducerea semnificativă a disparităților economice, sociale și teritoriale care încă mai există între regiunile europene. În acest sens pentru perioada de programare 2014-2020 un obiectiv de bază al politicii de coeziune este realizarea obiectivelor strategiei Europa 2020 pe teritoriul UE.

Europa 2020 este strategia pe zece ani prin care Uniunea Europeană își propune să sprijine creșterea economică și ocuparea forței de muncă, lansată în 2010. Aceasta își propune să elimine deficiențele modelului european de dezvoltare și să creeze condiții favorabile pentru o creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

Astfel Europa 2020 propune **trei priorități** care se susțin reciproc:

- **creștere inteligentă:** dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- **creștere durabilă:** promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- **creștere favorabilă incluziunii:** promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Pentru atingerea acestor priorități s-au stabilit următoarele **obiective principale**:

- ✚ 75 % din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
- ✚ 3 % din PIB-ul UE pentru investiții în cercetare și dezvoltare;
- ✚ reducerea cu 20 % a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) față de 1990; creșterea la 20% a ponderii surselor regenerabile de energie în consumul final de energie și o creștere cu 20% a eficienței energetice;
- ✚ reducerea părăsirii timpurii a școlii la mai puțin de 10 % și absolvirea ciclului de învățământ superior sau echivalent de către cel puțin 40 % din populația cu vârste între 30 și 34 de ani;
- ✚ reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune cu cel puțin 20 de milioane în UE (în comparație cu nivelurile înregistrate în 2008).

Având în vedere aspectele menționate, Comisia a propus schimbări importante în ce privește modul în care politica de coeziune este proiectată și implementată în sensul plierii acesteia cu obiectivele Europa 2020. În acest sens prioritățile UE pentru perioada 2014-2020 vizează:

- ✚ **Accent mai puternic pe rezultate:** ținte mai clare și măsurabile pentru un grad sporit de răspundere.
- ✚ **Simplificare:** același set de norme pentru cinci fonduri.
- ✚ **Condiții:** introducerea unor condiții specifice anterior canalizării fondurilor.
- ✚ **Consolidarea dimensiunii urbane și combaterea excluziunii sociale:** o sumă minimă din FEDR alocată pentru proiectele integrate la nivelul orașelor și din FSE pentru susținerea comunităților marginalizate.

- ✚ Conexiune cu **reforma economică**: Comisia poate suspenda finanțarea unui stat membru care nu respectă normele economice ale UE.

De asemenea politica de coeziune pen perioada 2014-2020 se axează pe **11 obiective tematice** după cum urmează:

 Cercetare și inovare	 Combaterea schimbărilor climatice	 Forță de muncă și mobilitate
 Tehnologii de informare și comunicare	 Mediu și eficiența resurselor	 Incluziune socială
 Competitivitatea IMM-urilor	 Transport durabil	 Educație mai bună și instruire
 Economie cu emisii reduse de carbon		 Administrație publică mai bună

Dimensiunea urbană a politicii de coeziune 2014-2020

Europa este unul dintre continentele cele mai urbanizate din lume. În prezent, mai mult de două treimi din populația Europei trăiește în zone urbane, iar această proporție continuă să crească. Dezvoltarea din orașele europene va determina viitoarea dezvoltare economică, socială și teritorială a Uniunii Europene.

Orașele joacă un rol crucial în calitate de motoare ale economiei, ca locuri favorabile conectivității, creativității și inovării, precum și ca centre de servicii pentru zonele înconjurătoare. Datorită densității lor, orașele oferă un potențial enorm de economisire a energiei și de evoluție către o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon.

Cu toate acestea, orașele sunt, de asemenea, locurile în care se concentrează probleme precum șomajul, discriminarea și sărăcia. Prin urmare, orașele sunt esențiale pentru punerea în aplicare cu succes a strategiei Europa 2020.

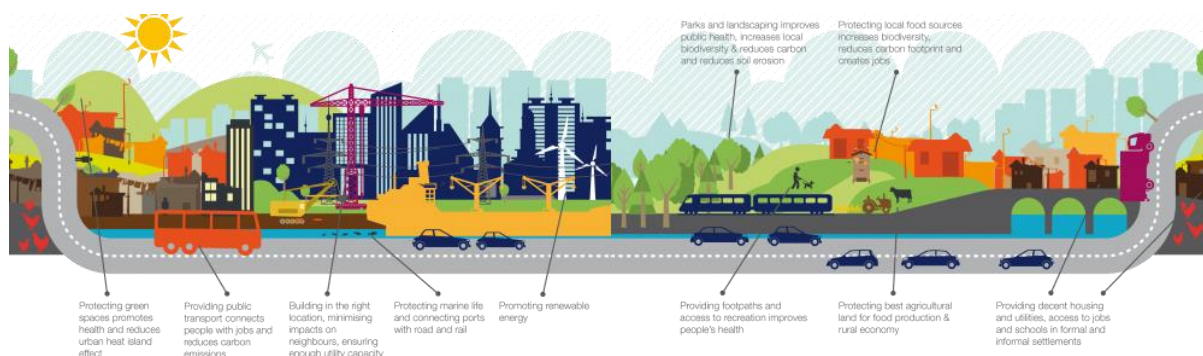
Orașele Europei se confruntă de asemenea cu numeroase provocări. Schimbările demografice, tendința de suburbanizare, creșterea gradului de sărăcie și a șomajului în zonele urbane, supraaglomerarea sunt probleme complexe, necesitând elaborarea unor strategii integrate care să răspundă nevoilor locale în materie de mediu, transport, locuințe, învățământ, ocuparea forței de muncă.

Dimensiunea urbană a politicii de coeziune 2014-2020 este axată pe **patru piloni importanți** după cum urmează:

1. Abordarea dezvoltării urbane durabile în cadrul programelor operaționale
2. Acțiuni inovatoare urbane
3. Rețea de dezvoltare urbană
4. Programul URBACT III

1. Abordarea dezvoltării urbane durabile în cadrul Programelor operaționale

Diversele dimensiuni ale vieții urbane - economică, socială, culturală și de mediu - sunt strâns legate între ele și succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediul unei abordări integrate. Trebuie combinate măsuri privind renovarea fizică a zonelor urbane cu măsuri care promovează educația, dezvoltarea economică, incluziunea socială și protecția mediului. În plus, dezvoltarea unor parteneriate puternice între cetățenii de la nivel local, societatea civilă, economia locală și diversele niveluri de guvernare reprezintă o cerință obligatorie. O astfel de abordare este deosebit de importantă în această perioadă, dată fiind seriozitatea provocărilor cu care se confruntă în prezent orașele europene.

Sursa: <http://isocarp.org/activities/projects-2/delivering-better-development-the-role-of-the-urban-and-rural-planner/>

Articolul nr. 7 al Regulamentului UE nr. 1301/2013 privind Fondul European pentru Dezvoltare Regională prevede măsuri privind implementarea dezvoltării urbane durabile la nivelul Acordului de Parteneriat și a programelor operaționale. Pentru a ajuta statele membre în implementarea prevederilor acestui articol, CE a elaborat și a publicat în mai 2015 un document cu „Orientări pentru statele membre cu privire la dezvoltarea urbană durabilă integrată”. Acest document poate fi descărcat la următorul link - <http://regio-adrcentru.ro/documente-suport-2/>

Astfel, dezvoltarea urbană durabilă vizează **3 direcții**:

- ✚ **orientarea strategică** - Conform paragrafului 1 al articolului 7, în cadrul programelor operaționale, FEDR sprijină dezvoltarea urbană durabilă prin strategii care stabilesc acțiuni integrate pentru a aborda provocări economice, sociale, climatice, demografice și de mediu care afectează zonele urbane, ținând seama de nevoia de a promova legăturile dintre zonele urbane și cele rurale. Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU) constituie cadrul pentru selectarea operațiunilor (proiectelor) individuale de dezvoltare urbană. Scopul acestor strategii este de a îmbunătăți dezvoltarea politicilor urbane și implementarea acestora prin analize consistente, parteneriat strâns cu sectorul privat, societatea civilă și

comunitatea locală, și cooperare între diferitele departamente și structuri ale autorităților locale cu scopul de a produce un răspuns mai eficace la nevoile locale cu rezultate durabile.

- ✚ **responsabilizarea orașelor** - Pentru a putea obține finanțarea și a realiza proiectele propuse, organismele responsabile pentru implementarea SIDU (denumite "autorități urbane" - organisme din cadrul autorităților publice locale) trebuie să se implice în procesul de gestionare a fondurilor. Astfel, autoritățile urbane vor fi desemnate și vor îndeplini rolul de Organisme Intermediare secundare, fiind incluse în sistemul de management și control al fondurilor europene structurale și de investiții. Acestea, autoritatea de management le va delega cel puțin partea de selectare strategică a operațiunilor.

- ✚ **finanțare dedicată** - Cel puțin 5% din sumele alocate la nivel național din FEDR pentru Obiectivul de Investiții pentru creștere economică și locuri de muncă vor fi obligatoriu dedicate dezvoltării urbane durabile. Statele membre pot implementa dezvoltarea urbană durabilă, fie prin intermediul Investițiilor Teritoriale Integrate (ITI), fie prin intermediul unui program operațional specific, dedicat sau al unei axe prioritare dedicate.

La nivelul României abordarea privind dezvoltarea urbană durabilă în perioada 2014-2020 se va realiza prin existența unei axe prioritare dedicate la nivelul Programului Operațional Regional 2014-2020 - Axa prioritară 4 - Sprijinirea dezvoltării urbane

durabile. Proiectele destinate dezvoltării orașelor, incluse în SIDU, vor fi eligibile și pe alte axe ale POR 2014-2020. De asemenea, la nivelul Acordului de Parteneriat va fi identificat un mecanism de corelare și prioritizare a investițiilor: investițiile cuprinse în SIDU și finanțate prin Axa Prioritară 4 a POR 2014-2020 vor fi prioritare la finanțare prin alte axe prioritare ale POR 2014-2020 sau alte programe operaționale, în baza unui mecanism de corelare a investițiilor și prioritizare a finanțării proiectelor.

Axa prioritară 4 a POR 2014-2020, "Sprijinirea dezvoltării urbane durabile" combină prioritățile de investiții aferente obiectivelor tematice (OT): OT 4 - economii cu emisii scăzute de carbon; OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor; OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei și OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții. Bugetul disponibil este de 1,38 miliarde de euro (din FEDR și contribuția națională), reprezentând 17,88% din fondurile alocate POR 2014-2020, repartizate pe priorități de investiții și regiuni.

Tipurile de investiții care vor fi finanțate includ:

- transportul urban: căi de rulare, piste de bicicliști, achiziția de mijloace de transport ecologice/ electrice etc.

- clădiri pentru activități educative, culturale și recreative; zone verzi de mici dimensiuni, piețe publice, scuaruri, părculețe etc., străzi urbane și utilități de bază la scară mică
- revitalizarea zonelor urbane (reconversia și refuncționalizarea terenurilor abandonate etc.)
- infrastructura de educație (creșe, grădinițe, licee tehnologice, școli profesionale și tehnice)

Beneficiarii eligibili sunt municipiile reședință de județ din regiunile mai puțin dezvoltate ale României, cu excepția municipiului Tulcea (care beneficiază de finanțare din cadrul axelor prioritare tematice ale POR 2014-2020 din bugetul alocat ITI Delta Dunării).

Finanțarea proiectelor de dezvoltare urbană se va face în baza unor Strategii Integrate de Dezvoltare Urbană și, specific pentru proiectele de mobilitate urbană (transport public etc.), pe baza unor Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă elaborate de autoritățile publice locale. Municipiile reședință de județ, altele decât polii de creștere, vor putea elabora și implementa strategii care să acopere zona funcțională urbană (dincolo de limitele administrative ale municipiului reședință de județ).

2. Acțiuni inovatoare în domeniul dezvoltării urbane durabile

Conform articolului 8 din Regulamentul UE nr. 1301/2013 privind FEDR, la inițiativa Comisiei, FEDR poate sprijini acțiuni inovatoare în domeniul dezvoltării urbane. Aceste acțiuni includ studii și proiecte-pilot care permit identificarea sau testarea unor noi soluții care abordează aspecte legate de dezvoltarea urbană durabilă și care sunt relevante la nivelul Uniunii. Pentru această inițiativă, în perioada 2015-2020 s-a alocat la nivelul UE un buget de 370 milioane euro. În cadrul acestei inițiative se vor deschide licitații o dată în fiecare an pe diferite teme. Ca și condiții generale de accesare a fondurilor se menționează: aplicanții eligibili sunt orașele sau grupurile de orașe care depășesc 50.000 locuitori; perioada de impementare a operațiunilor este de max. 3 ani; suma nerambursabilă maximă este de 5 milioane euro, reprezentând maxim 80% din valoarea proiectului, restul fiind contribuția orașelor. Temele abordate în apelul pentru anul 2015 sunt: locuri de muncă și aptitudini în economia locală; sărăcia urbană; incluziunea migranților și a refugiaților; tranziția energetică.

Informații suplimentare privind inițiativa Acțiuni inovatoare pentru dezvoltare urbană găsiți la următorul link - <http://www.uia-initiative.eu/>

3. Rețeaua de dezvoltare urbană

În cadrul art. 9 din Regulamentul UE nr. 1301/2013 privind FEDR, se menționează că Comisia stabilește o rețea de dezvoltare urbană pentru a promova consolidarea capacităților, colaborarea în rețea și schimbul de experiențe la nivelul Uniunii între autoritățile urbane responsabile pentru implementarea strategiilor de dezvoltare urbană durabilă și autoritățile responsabile pentru acțiunile inovatoare în domeniul dezvoltării urbane durabile.

Obiectivele acestei rețele sunt: sprijinirea orașelor în implementarea strategiilor urbane de dezvoltare și a acțiunilor inovatoare; dezvoltarea și promovarea unei abordări integrate a dezvoltării urbane; crearea unei platforme de schimb de informații cu două sensuri între orașe, autorități de management și Comisie; direcționarea cunoștințelor generate de rețelele URBACT.

Ca și instrumente folosite de această rețea sunt enumerate: workshop-urile, grupurile de lucru specifice, peer reviews pentru strategii de dezvoltare urbană, vizite de studiu, pagini web, studii și munca experților.

Informații privind rețeaua de dezvoltare urbană se găsesc la următoarea adresă - http://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/udn2015/

4. Programul URBACT III

Programul URBACT III reprezintă cel de al 4-lea pilon al dimensiunii urbane de la

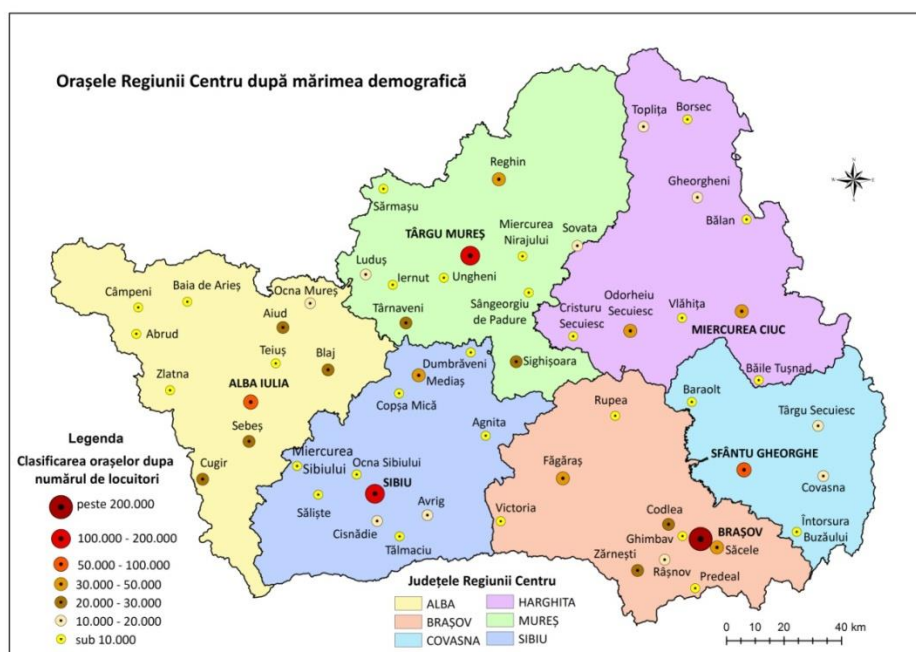
nivel european. Acesta are ca misiune capacitarea orașelor în a lucra împreună și a dezvolta soluții integrate pentru provocările urbane comune. Principalele obiective ale acestuia vizează: îmbunătățirea capacității orașelor în dezvoltarea și implementarea strategiilor de dezvoltare urbană durabilă în mod integrat și participativ; dezvoltarea de cunoștințe și know-how, precum și

schimbul de experiență dintre practicienii și cei care iau decizii în ce privește problemele specifice urbane. Bugetul programului pe perioada 2014-2020 este de 96 milioane euro. Detalii privind programul URBACT se găsesc la următoarea adresă - <http://urbact.eu/> .

II. Dezvoltarea Urbană și Regiunea Centru

1. Repere statistice privind dezvoltarea urbană în Regiunea Centru

Populația rezidentă în localitățile urbane ale Regiunii Centru, la 1 iulie 2014, era de 1.358.057 locuitori, reprezentând **57,7% din totalul populației stabile**. Cu această pondere, Regiunea Centru ocupă al **3-lea loc la nivel național**, după Regiunea București-Ilfov (89,5%) și Regiunea Vest (61,6%). Rețeaua localităților urbane cuprinde **20 municipii și 37 orașe**. Dintre acestea, un municipiu depășește 250.000 locuitori (Brașov), 2 municipii au între 100.000 și 200.000 locuitori (Sibiu și Târgu Mureș), 2 municipii au între 50.000 și 100.000 locuitori (Alba Iulia și Sfântu Gheorghe), 6 orașe au 30.000 și 50.000 locuitori (Mediaș, Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Reghin, Săcele și Făgăraș) iar alte 8 orașe au între 20.000 și 30.000 locuitori. Majoritatea localităților urbane (38 orașe și municipii) se încadrează în categoria orașelor mici, cu o populație sub 20.000 locuitori.

Județul cu cel mai mare grad de urbanizare este Brașovul (71,6%), aici fiind localizat municipiul Brașov, în jurul căruia s-a constituit o zonă metropolitană cu specific urban însumând cca 400 mii locuitori. Județul Sibiu are a doua rată de urbanizare din regiune (65,9%), principalele centre urbane fiind municipiul Sibiu (al doilea oraș al Regiunii Centru) și municipiul Mediaș (localitate cu cca 50000 locuitori). Ponderea populației urbane înregistrează valori sub 50% în județele Harghita (42,6%) și Covasna (47,5%). Scăderea demografică înregistrată la nivel regional a afectat principalele orașe ale Regiunii Centru. Astfel, în perioada cuprinsă între ultimele două recensăminte ale populației, 11 din primele 12 orașe ale regiunii ca număr de locuitori au înregistrat scăderi cuprinse între 15% și 4,3%.

Dezvoltarea arealelor metropolitane în Regiunea Centru

- **Zona metropolitană Brașov** reprezintă un spațiu geografic compact alcătuit din centrul polarizator Brașov și 17 localități înconjurătoare cu o populație totală de aprox. 410 000 locuitori. Prezența unui mare centru urban, alături de alte două municipii și de trei orașe de mici dimensiuni oferă condiții pentru o dezvoltare economică accelerată a zonei metropolitane. Un rol important în procesul de dezvoltare economică echilibrată îl au comunitățile rurale pe teritoriul cărora se găsesc majoritatea resurselor naturale.
- **Zona Metropolitană Târgu Mureș** este formată din municipiul Târgu Mureș, orașul Ungheni și 12 comune. Populația totală a zonei metropolitane este de cca 210 000 locuitori. Prin diversitatea și complexitatea funcțiilor sale, municipiul Târgu Mureș este atât centrul administrativ al județului Mureș cât și un important centru cultural, industrial și de servicii, având un grad ridicat de polarizare.
- **Arealul urban Sibiu - Cisnădie - Ocna Sibiului**, (cu posibile extinderi spre Avrig și Tâlmăciu), cu o populație de peste 200 000 locuitori a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare economică importantă, potențată de valorificarea moștenirii culturale și a tradițiilor industriale. Arealul se află pe traseul coridorului pan-european de transport IV ce cuprinde autostrada București - Pitești - Sibiu - Nădlac. Zona este străbătută de asemenea, de o rețea densă de drumuri județene și dispune de un aeroport internațional.
- **Arealul urban Alba Iulia - Sebeș**, format din cele 2 municipii de talie medie și din câteva comune adiacente acestora, cu un nivel ridicat de dezvoltare economică și cu o infrastructură edilitară relativ dezvoltată. Zona are peste 100 000 locuitori și o poziție geografică avantajoasă, la întretăierea a 2 mari axe de transport (E68 și E81). Economia zonei are o structură diversificată, bazându-se pe câteva ramuri precum industriile: alimentară, auto, textilă, prelucrarea lemnului și pe servicii. Turismul dispune de un potențial de dezvoltare deosebit.

2. Dezvoltarea economică și dezvoltarea zonelor urbane

Începând cu anul 2000, România a traversat o perioadă de creștere economică remarcabilă, întreruptă doar în intervalul 2009-2010. Potrivit datelor Eurostat, **nivelul P.I.B./ locuitor al României raportat la media PIB/ locuitor a celor 28 state ce formează în prezent Uniunea Europeană, a crescut de la 31%, în anul 2003 la 54%, în anul 2014**, țara noastră trecând în fața Bulgariei (45% din media UE28) și apropiindu-se de Croația (59%). Creșterea productivității muncii a fost principalul factor al dezvoltării economice. Raportat la media UE28, **nivelul productivității muncii în România a crescut de la 31,3% în 2003 la 51,7% în 2013**. În Regiunea Centru, ritmul de creștere economică a fost similar celui înregistrat la nivel național, fiind vizibilă tendința de apropiere față de nivelul economic mediu al UE, chiar dacă decalajele actuale sunt încă considerabile. Datele Eurostat confirmă această evoluție, P.I.B./ locuitor la nivelul Regiunii Centru/ raportat la media UE28 crescând de la 32% în anul 2003 la 51% în anul 2013¹.

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00006&plugin=1>

Îmbunătățirea competitivității, îndeosebi prin stimularea inovării joacă un rol extrem de important în asigurarea unei creșteri economice durabile. Pentru a evidenția dimensiunile regionale ale competitivității, experții Comisiei Europene au propus utilizarea unui **Indice Regional al Competitivității (IRC)** construit pe 11 "piloni" grupați în 3 seturi:

- ✚ pilonii elementari: calitatea instituțiilor, stabilitatea macroeconomică, infrastructura, sistemul de sănătate, calitatea educației primare și secundare
- ✚ pilonii eficienței: învățământul superior și învățarea pe parcursul întregii vieți, eficiența pieței muncii și dimensiunea pieței
- ✚ pilonii inovației: disponibilitatea tehnologică, nivelul de sofisticare al afacerilor și inovarea

IRC oferă o evaluare a discrepanțelor din interiorul unui stat, relevând faptul că există o puternică dimensiune regională a competitivității influențată de factori regionali precum autoritățile locale și regionale, masa demografică, calitatea forței de muncă, dezvoltarea infrastructurii. Utilizarea acestui indicator este utilă în special în cazul unor state precum România în care persistă sau se adâncesc decalajele de dezvoltare între capitală și ariile metropolitane, pe de o parte și celelalte regiuni, pe de altă parte. Tendințele observate la nivel european se regăsesc de multe ori la nivel regional. În cazul Regiunii Centru, gradul de dezvoltare economică al județelor Brașov și Sibiu este sensibil mai ridicat decât al celorlalte, iar în cadrul celor două județe menționate mai sus se individualizează clar reședințele de județ și cele două arii metropolitane aferente. De regulă, investițiile economice se îndreaptă spre zonele cele mai urbanizate ce dispun atât de o infrastructură de afaceri dezvoltată cât și de o forță de muncă bine calificată. Se manifestă astfel o tendință naturală de dezvoltare mai rapidă a aglomerărilor urbane comparativ cu ritmul mai lent de dezvoltare al micilor orașe și al zonelor rurale. Tabelul de mai jos sugerează o puternică legătură între gradul de urbanizare al unei regiuni și nivelul său de dezvoltare economică.

	Gradul de urbanizare (%)	Locul în funcție de gradul de urbanizare	P.I.B./ locuitor (2013, euro paritatea de cumpărare) ²	Locul în funcție de gradul de urbanizare	Diferența între locul ocupat din p.d.v al gradului de urbanizare și cel al dezvoltării economice
Reg. București- Ilfov	89,5	1	34900	1	0
Regiunea Vest	61,6	2	15700	2	0
Regiunea Centru	57,7	3	13600	3	0
Regiunea Sud- Est	53,3	4	12000	5	-1
Regiunea Nord-Vest	52,6	5	12500	4	+1
Regiunea Sud -Vest	46,1	6	10900	7	-1
Regiunea Nord -Est	41,6	7	9000	8	-1
Reg. Sud -Muntenia	39,5	8	11000	6	+2

Aceeași corelație se poate stabili și la nivel regional între gradul de urbanizare al județelor și dezvoltarea lor economică.

² Cf Eurostat , <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00005&plugin=1>

	Gradul de urbanizare (%)	Locul în funcție de gradul de urbanizare	P.I.B./ locuitor (2012, lei preturi curente) ³	Locul în funcție de gradul de urbanizare	Diferența între locul ocupat din p.d.v al gradului de urbanizare și cel al dezvoltării economice
Brașov	71,6	1	36984	1	0
Sibiu	65,9	2	32095	2	0
Alba	58,2	3	29545	3	0
Mureș	49,9	4	23470	4	0
Covasna	47,5	5	20728	6	-1
Harghita	42,6	6	20844	5	+1

3. Dezvoltarea urbană în documentele de planificare regională

Regiunea Centru și-a stabilit obiectivele strategice pentru următorii ani și liniile directoare atât prin **Planul de Dezvoltare Regională Centru 2014-2020 (PDR Centru)** cât și prin **Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru (RIS3)**, asigurând, în linii mari, o continuitate față de perioada 2007-2013, dar incluzând importante elemente de noutate (abordarea integrată a investițiilor la nivel teritorial, sprijinirea cercetării și a transferului tehnologic, îmbunătățirea formării profesionale și corelarea acestora cu cerințele pieței muncii, inovarea, instrumente pentru finanțarea IMM-urilor, rolul clusterelor și al altor structuri de cooperare, sprijinirea prioritară a dezvoltării rețelei TENT, **rolul orașelor în accelerarea creșterii economice** etc). Ambele documente programatice au fost adoptate de către CDR Centru, primul în iulie 2014, al doilea în luna martie 2015, urmând a fi puse în aplicare în perioada 2016-2023, cu o consistentă cofinanțare națională și europeană.

A. Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru în perioada 2014-2020 (PDR)

Una din prioritățile specifice ce vizează dezvoltarea zonelor urbane este **Prioritatea 1.1. Creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane**, ce include următoarele măsuri:

1.1.1. Stimularea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale

1.1.2. Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente

1.1.3. Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale

Considerate ca fiind jucători cheie într-o economie competitivă bazată pe cunoaștere și crearea de prosperitate, **orașele prin funcțiile lor sunt centre de polarizare** pentru localitățile rurale din vecinătate. Dezvoltarea policentrică poate constitui una dintre căile de abordare sistemică a dezvoltării teritoriale, permițând evitarea dezechilibrelor ce apar în cadrul și în jurul aglomerărilor urbane. Diversele dimensiuni ale vieții urbane (economică, socială, culturală și de mediu) sunt strâns legate între ele, iar succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins mai rapid prin intermediul unei **abordări integrate**. În același timp, orașele mari au universități cu tradiție care radiază dezvoltare în jurul lor și fac legătura

³ Calculate cf. datelor din Anuarul Statistic al României, ed. 2014

cu alte centre din Europa, fiind în același timp nuclee ale economiei inteligente prin valorificarea inovației și a cercetării.

Una provocările actuale la nivelul Regiunii Centru care necesită intervenții substanțiale este **regenerarea urbană a orașelor mici și a celor monoindustriale**. Locurile de muncă relativ sigure și bine plătite din epoca monoindustrială au fost înlocuite, în multe orașe ale Regiunii, de șomaj prelungit sau locuri de muncă slab remunerate. De asemenea, aceste orașe se confruntă cu o migrație a populației tinere, acest fenomen accentuându-le declinul demografic în curs. Regenerarea orașelor mici și a celor monoindustriale presupune o **abordare integrată** a problemelor prin măsuri ce vizează concomitent susținerea economiei locale, reabilitarea infrastructurii edilitare și creșterea incluziunii sociale.

B. Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020 (RIS3)

În cadrul **Direcției Strategice 1 „Construirea unei culturi economice a inovării”** a RIS3 este inclusă **Prioritatea 1.5. Susținerea orașelor „inteligente”** (transport urban, energie, ITC), cuprinzând 4 măsuri ce vizează dezvoltarea urbană:

1.5. Susținerea orașelor „inteligente” (transport urban, energie, ITC)			
1. Planificarea strategică integrată a dezvoltării orașelor „inteligente”	2. Creșterea mobilității și accesibilității prin dezvoltarea de infrastructuri conective și servicii suport	3. Atragerea investitorilor prin implementarea de sisteme IT integrate și alte tehnologii inovatoare	4. Dezvoltarea rețelelor urbane de cooperare la nivel național și participarea la rețelele internaționale

Dezvoltarea rapidă a noilor tehnologii și a proceselor de inovare au dus la noi modele de orașe cunoscute prin concepte precum: **”Smart City”, ”Intelligent City”, ”Digital City”, ”Future City”**. În esență, un **”Smart City”** este un **oraș care funcționează pe 6 dimensiuni abordate integrat**: Economie inteligentă, Mobilitate inteligentă, Locuitori inteligenți, Mediu inteligent, Locuire inteligentă și Guvernare inteligentă.⁴

Un principiu în sustenabilitatea urbană și transformarea în orașe ”inteligente” este **dezvoltarea de politici cuprinzătoare** aplicate consecvent și adaptate la dinamica societății. Orașele ”inteligente” dezvoltă politici de atragere a investitorilor strategici și a investitorilor locali cu potențial ridicat de creativitate și inovare, utilizând preponderent noile tehnologii. O atenție deosebită în dezvoltarea orașelor ”inteligente” trebuie acordată mobilității și accesibilității, prin implementarea de proiecte integrate ce vizează dezvoltarea de infrastructuri conective.

⁴ ”Smart cities - Ranking of European medium-sized cities”, Final report, 2007, Centre of Regional Science, Viena, Austria, http://www.smart-cities.eu/download/smart_cities_final_report.pdf

III. Concluziile Conferinței internaționale - “Dezvoltarea urbană inteligentă. Soluții și bune practici în contextul implementării politicii regionale și de coeziune 2014-2020”

Plecând de la abordările de la nivel European și național în ce privește dezvoltarea urbană durabilă, ținând cont de tendințele de dezvoltare a orașelor și de provocările cu care se confruntă acestea la nivel regional și pentru a veni în sprijinul autorităților locale urbane de la nivelul Regiunii Centru, în perioada **11-12 noiembrie 2015**, ADR Centru a organizat la Alba Iulia, în parteneriat cu Primăria municipiului Alba Iulia și Universitatea 1 Decembrie 1918 conferința internațională **“Dezvoltarea urbană inteligentă. Soluții și bune practici în contextul implementării politicii regionale și de coeziune 2014-2020”**.

Conferința a fost structurată pe 5 secțiuni aferente temelor principale ale dezvoltării urbane, după cum urmează:

1. Dezvoltarea urbană în perioada de programare 2014-2020
2. Soluții de dezvoltare economică și socială a orașelor
3. Mobilitatea urbană - o provocare pentru orașe
4. Soluții inteligente pentru eficiență energetică a orașelor
5. Soluții inteligente de valorificare durabilă a patrimoniului istoric și cultural

În cadrul fiecărei secțiuni au fost invitați să susțină prezentări și să modereze discuțiile, persoane cu experiență în domeniile menționate, atât pe partea de politici, programare cât și pe partea de implementare a acestora. Astfel am avut ca lectori reprezentanți a două direcții generale de la Comisia Europeană (DG Regio - dezvoltare regională și DG Energy - energie), reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (Autoritatea de Management a POR), institutii publice naționale (ANRE, Administrația Națională de Meteorologie), specialiști în domeniile vizate de la instituții și din administrația din statele membre ale UE, în special Germania, specialiști cu activitate îndelungată în dezvoltare urbană, eficiență energetică, dezvoltare economică din instituții de la nivel național și regional, precum și reprezentanți ai municipiilor și orașelor din Regiunea Centru care au pus în practică și au implementat proiecte în domeniile respective.

Pe parcursul celor 2 zile de desfășurare Conferința s-a bucurat de prezența a peste 220 de persoane, reprezentanți ai autorităților locale urbane de la nivel regional și

național, reprezentanți ai universităților, ai clusterelor și mediului de afaceri de la nivel regional.

SECȚIUNEA 1 - Dezvoltarea urbană în perioada de programare 2014-2020

Secțiunea 1 a Conferinței s-a ținut în plen și a abordat teme generale legate de dezvoltarea urbană în politica de coeziune a UE pentru perioada de programare 2014-2020, despre politica energetică a UE în perioada 2014-2020 și de modul cum va fi finanțată dezvoltarea urbană în România prin intermediul Programului Operațional Regional 2014-2020.

Invitații acestei secțiuni au fost:

- 1. Koen Delanghe - Manager Program România în cadrul DG Regional and Urban Policy, Comisia Europeană***
- 2. Andreea Străchinescu - Șef Unitatea Noi tehnologii energetice, inovare și cărbune nepoluant din cadrul DG Energy, Comisia Europeană***
- 3. Elena Crângașu- Consilier în cadrul Autorității de Management pentru Programul Operațional Regional 2014-2020, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice***
- 4. Sorin Maxim - Președinte ROREG - Asociația Agențiilor de Dezvoltare Regională din România, Director General ADR Vest***

Reprezentantul DG Regio, domnul Koen Delanghe, a menționat că dezvoltarea urbană ocupă un loc important în cadrul politicii de coeziune 2014-2020. Orașele

sunt văzute atât ca sursă a provocărilor economice, de mediu și sociale, dar și ca soluție pentru acestea. 75% din populația UE trăiește în orașe, acestea însumează 80% din energia folosită la nivel european și generează 85% din PIB-ul Europei. De aceea orașele reprezintă punctul central al obiectivelor Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în contextul unui nivel global competitiv în creștere.

Plecând de la aceasta, politica de coeziune pentru perioada 2014-2020 s-a concentrat și pe dezvoltarea urbană. Zonele urbane sunt ținute direct de câteva din prioritățile de investiții ale FEDR. Astfel, conform art. 7 al Regulamentului CE nr. 1301/2013 privind FEDR se menționează că cel puțin 5% din resursele FEDR atribuite la nivel național în cadrul obiectivului privind investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă trebuie alocate în favoarea dezvoltării

urbane durabile. FEDR sprijină dezvoltarea urbană durabilă prin strategii care stabilesc acțiuni integrate pentru a aborda provocări economice, sociale, climatice, demografice și de mediu care afectează zonele urbane. De asemenea orașele (ca autorități urbane) vor fi responsabile cu implementarea strategiilor integrate de dezvoltare și selecția operațiunilor ce vor fi finanțate.

De asemenea la nivel european s-a creat o rețea de dezvoltare urbană care să permită orașelor schimbul de experiență în ce privește dezvoltarea durabilă și integrată și acțiunile inovative de dezvoltare urbană, iar URBACT III, programul european de cooperare și relaționare dintre orașele europene, este orientat spre sprijinirea capacității orașelor de a administra dezvoltarea urbană într-un mod integrat și participativ, de a dezvolta strategii integrate de dezvoltare urbană și de a le implementa, precum și pe accesul la informații și cunoștințe și schimbul de informații și cunoștințe.

În ce privește politica energetică a Uniunii Europene, doamna Andreea Străchinescu, a precizat că aceasta își propune creșterea independenței față de importurile de energie și în special față de sursele clasice de energie în condițiile în care 53% din energia consumată de statele membre ale UE este importată. În perspectiva anului 2030, obiectivele politicii energetice sunt mai ambițioase: reducerea cu 40% a emisiilor de gaze cu efect de seră, o pondere a energiei din surse regenerabile în totalul energiei consumate de 27% și o creștere a eficienței energetice de la 20% la 27%. Viziunea Uniunii Europene pentru o Uniune Energetică are în vedere ca obiective: energie la prețuri accesibile, sigură și durabilă atât pentru Europa, cât și pentru cetățenii săi. Cinci domenii-cheie, inclusiv securitatea energetică, eficiența energetică și decarbonizarea, fac obiectul unor măsuri specifice care vor fi puse în aplicare pe baza strategiei cadru pentru uniunea energetică.

La nivel național dezvoltarea urbană durabilă și integrată este finanțată prin intermediul Programului Operațional Regional 2014-2020. Astfel reprezentantul AM POR, doamna Elena Crângașu, a precizat că în cadrul Programului există o axă dedicată exclusiv dezvoltării urbane durabile - Axa prioritară 4. În cadrul acestei axe prioritare investițiile vor fi concentrate la nivelul municipiilor reședință de județ din regiunile mai puțin dezvoltate cu excepția municipiului Tulcea. Finanțarea va fi acordată în baza unor strategii integrate de dezvoltare urbană și se va acorda pentru mobilitate urbană; îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea fizică, economică și socială a comunităților defavorizate și infrastructură educațională și pentru formare profesională. Alocarea pentru această axă la nivel național este de 1,39 miliarde euro din FEDR și cofinanțare națională. De asemenea dezvoltarea urbană este sprijinită și prin celelalte axe prioritare ale POR astfel: prin axa prioritară 3 unde se finanțează

eficiența energetică a clădirilor publice și rezidențiale și iluminatul public, dar și mobilitatea urbană în celelalte orașe (fără reședințele de județ); prin prioritatea de investiții 5.2 care prevede revitalizarea zonelor urbane prin reconversia terenurilor neutilizate și transformarea acestora în zone de recreere (parcuri, grădini etc.), având ca rezultat creșterea spațiilor verzi în celelalte orașe (fără municipiile reședință de județ); și prin axa prioritară 9 care vizează sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban prin instrumentul DLRC (Dezvoltarea locală sub responsabilitatea comunității).

Secțiunile următoare ale conferinței sau ținut câte 2 în paralel astfel: secțiunea 2 și 3 în prima zi a Conferinței, secțiunile 4 și 5 în cea de a doua zi a Conferinței. Concluziile fiecărei secțiuni sunt prezentate mai jos.

SECȚIUNEA 2 - Soluții de dezvoltare economică și socială a orașelor

Secțiunea 2 s-a bucurat de prezența a 35 de participanți și a surprins dimensiuni cheie ale dezvoltării economice și sociale a orașelor precum rolul cercetării și al

transferului tehnologic în crearea unei viziuni privind dezvoltarea durabilă, importanța integrării în actul de guvernare a unor instrumente eficiente pe care se bazează atât relația administrație-cetățean, cât și relația administrație - mediul economic, rolul universităților

în viața comunităților locale și cum se pot implica autorităților locale în specializarea inteligentă.

Invitații acestei secțiuni au fost:

- 1. Simina Fulga - Project Management Romania , Fraunhofer Institute for Manufacturing Engineering and Automation IPA, Germania***
- 2. Dragoș David - Director general, Agenția Metropolitană Brașov***
- 3. Gabriela Vlad, Șef serviciu Tehnologia Informației și Comunicațiilor, Primăria Municipiului Brașov***
- 4. Florina Daniela Miheț - Arhitect Șef, Primăria Tîrgu Mureș (Asociația LifeTech City)***
- 5. Conf. Univ. Dr. Lucian Marina, Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia***
- 6. Marius Duca - Șef serviciu Planificare, Elaborare Strategii, Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru***

Doamna Simina Fulga, reprezentanta Fraunhofer a vorbit despre **Fabrica viitorului**, un concept care la scară mică este și modelul unui oraș sustenabil bazat pe: grija pentru utilizarea resurselor și aici vorbim atât de materiile prime cât și de energie;

grija pentru oameni/personal și orientarea către piață. Prezentarea a adus un element de noutate prin transpunerea modelului industrial în plan administrativ.

Doamna Gabriela Vlad, Șef serviciu Tehnologia Informației și Comunicațiilor din Primăria Brașov a vorbit despre modelul de e-

guvernare implementat în municipiul Brașov. Au fost scoase în evidență avantajele unei guvernări bazate pe utilizarea ICT și despre ceea ce mai trebuie făcut pentru ca toți cetățenii să aibă acces egal la serviciile administrației locale. Modelul de e-guvernare al Primăriei Brașov are în centrul atenției parteneriatul cu cetățeanul și crearea unor condiții optime pentru ca viteza de răspuns la solicitările cetățeanului să fie în favoarea acestuia. În cadrul discuțiilor a rezultat procesul de promovare a sistemului și dificultățile de implementare a lui în cadrul comunității.

Doamna Florina Daniela Miheț a prezentat inițiativa Primăriei Municipiului Târgu Mureș prin care a fost creat Polul de Competitivitate LifeTech City în domeniul medical, al științelor vieții și informatică medicală. Bazându-se pe o puternică tradiție universitară în domeniul medical, pe o concentrare a companiilor din domeniul farmaceutic, al echipamentelor medicale dar și de avantajul de a fi fost inițiatorul, în România, a celui mai important serviciu medical pentru situații de urgență, municipiul Târgu Mureș își proiectează și își planifică viziunea asupra competitivității plecând de la unul din principiile specializării inteligente.

Domnul Dragoș David, directorul Agenției Metropolitane Brașov a vorbit despre echilibrul pe care un oraș inteligent trebuie să-l realizeze atunci când își planifică dezvoltarea și care vizează cel puțin patru elemente: infrastructura, serviciile sociale, mediul economic, grija pentru mediu, toate acestea concurând la creșterea calității vieții locuitorilor.

Reprezentantul Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia, domnul Conf. Univ. Dr. Lucian Marina a vorbit despre proiectele comune pe care Primăria Municipiului Alba Iulia le-a avut în parteneriat cu Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba

Iulia, acestea fiind de natură să valorifice expertiza științifică a universității în diferite cercetări sociologice care au stat la baza unor decizii privind proiectele dezvoltate de Primăria Municipiului Alba Iulia pentru comunitate.

Prezentarea Domnului Marius Duca, reprezentantul ADR Centru a abordat problematica dezvoltării urbane în documentele de planificare ale Regiunii Centru. Pornind de la importantul rol jucat de orașe în potențarea dezvoltării regionale, Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014- 2020 și Strategia Regională de Specializare Inteligentă susțin printr-o serie de măsuri țintite dezvoltarea urbană durabilă și punerea în practică a conceptului de smart city. Când vorbim de dezvoltarea urbană inteligentă avem în vedere cel puțin următoarele elemente definitorii care trebuie integrate în viața economică și socială a orașelor:

- ✚ Parteneriatul dintre industrie și instituțiile de cercetare-dezvoltare pentru crearea unei economii competitive. Modelul Fraunhofer prezentat demonstrează că, numai cu o susținere din partea statului/administrației locale sau regionale, tehnologia modernă și eficiența poate fi preluată și extinsă în economie pentru a asigura o dezvoltare durabilă.
- ✚ Parteneriatul cu cetățeanul este important, implicarea acestuia în proiectele majore de dezvoltare și modernizare a administrației publice locale atât ca initiator cât și ca utilizator. Relația activă și proactivă cu cetățeanul crește șansele de succes ale e-guvernării.
- ✚ Grijă pentru mediu și creșterea calității vieții locuitorilor din orașe în scopul realizării unei dezvoltări durabile.
- ✚ Autoritățile locale trebuie să preia inițiativa de promovare a creșterii competitivității economice prin crearea cadrului și a instrumentelor pentru stimularea colaborării dintre industrie și cercetare, crearea unei viziuni pentru dezvoltarea excelenței în domeniile de specializare inteligentă pe care se bazează economia locală.

Secțiunea 3 - Mobilitatea urbană - o provocare pentru orașe

Secțiunea 3 a numărat 50 de participanți și a vizat partea de mobilitate urbană, modul cum trebuie realizate și elaborate planurile de mobilitate urbană, de ce trebuie ținut seama atunci când demarăm elaborarea unui astfel de plan, dar au fost prezentate și acțiuni și proiecte concrete realizate de orașe din Regiunea Centru și Germania și care au contribuit la realizarea acestor planuri, precum și la dezvoltarea urbană și creșterea calității vieții cetățenilor din zonele respective.

Invitații acestei secțiuni au fost:

1. **Geanina Suditu - Project Manager-Mobilitate urbană, contracte de servicii publice și consultanța instituțională SC METROUL SA-Consultanța și Proiectare**
2. **Ștefan Roșeanu - Director General, Asociația pentru Mobilitate Metropolitană**
3. **Dr. Birgit Schliewenz - Responsabil pentru Parteneriatului dintre Landului Brandenburg și Regiunea Centru**
4. **Stelian Nicola - Director General, Societatea de Transport Public Alba Iulia**
5. **Gabriela Vlad, Șef Serviciu Tehnologia Informației și Comunicațiilor, Primăria Municipiului Brașov**
6. **Florin Andronescu - Director, Agenția Locală a Energiei Alba (ALEA)**

Doamna Geanina Suditu a prezentat procesul de elaborare a Planurilor de Mobilitate Urbană de la la nivelul celor 7 poli de creștere din România (municipiul Brașov la nivelul Regiunii Centru) punctând aspectele importante ce trebuie luate în calcul atunci când demarezi elaborarea unui astfel de plan: legislația în domeniul de la nivelul României, structura unui astfel de plan, metodologia de elaborare al acestuia și etapele care trebuie parcurse cu exemple de la nivelul polilor de creștere.

Domnul Ștefan Roșeanu și-a axat prezentarea pe modalitatea de constituire a zonelor metropolitane și în principal pe modalitățile de organizare a transportului public la nivel metropolitan, legislația existentă în domeniu și principalele provocări pe care le ridică organizarea acestuia: o autonomie locală mai mare completată cu o putere mai mare a autorităților locale; lipsa de încredere în inițiativa privată în transportul public; mentalitatea clienților transportului public și lipsa serviciilor feroviare suburbane.

Doamna Birgit Schliewenz a avut două prezentări în cadrul acestei secțiuni. Una care a prezentat modalitatea de elaborare a Planului de Mobilitate de la nivelul Landului Brandenburg care include inclusive capitala Germaniei Berlinul, dar și cu exemplificare la ce conține PMU la nivelul orașului Postdam, oraș aflat în zona de influență a Berlinului, cu exemple în ce privește abordările propuse.

Cea de a doua prezentare s-a referit la mobilitate din perspectiva unei zone, mai largă decât o zonă urbană, vorbim de aspectele de mobilitate incluse în studiul elaborat la nivel regional în ce privește valorificarea potențialului Văii Mureșului. Aici vorbim de mobilitate la nivelul orașelor care sunt traversate de acest râu, și cum schimbă existența acestuia abordările de mobilitate, dar și de mobilitate între localitățile traversate de acesta. Studiul va fi definitivat la sfârșitul lunii noiembrie 2015 și ulterior va fi publicat pe pagina de internet a ADR Centru de unde va putea fi accesat de toți cei interesați.

Domnul Stelian Nicola a prezentat un proiect implementat de STP Alba în ce privește dezvoltarea transportului public la nivel metropolitan în zona funcțională a municipiului Alba Iulia. Implementarea transportului public metropolitan a dus la asigurarea de servicii publice integrate de transport călători prin integrare funcțională (trasee comune), integrare a graficelor de circulație și program unic de transport, integrare tarifară - un regim unic de taxare și un singur titlu de călătorie valabil în toată zona metropolitană. De asemenea la nivelul municipiului Alba Iulia, sistemul de transport public s-a implicat în organizarea mai multor evenimente culturale care să atragă populația către utilizarea acestuia.

Doamna Gabriela Vlad a prezentat proiectul Managementul informatizat al transportului în comun de la nivelul municipiului Brașov, proiect prin intermediul căruia se va implementa, începând cu 2016, un sistem nou și integrat, mai apropiat necesităților populației la nivelul municipiului Brașov. Proiectul a fost finanțat prin POR 2007-2013.

Domnul Florin Andronescu a prezentat proiectul Emobility Works prin care se dorește integrarea e-mobilității (vehicule electrice: biciclete, motorete, autoturisme, autobuze, vehicule transport marfă) în municipii și entități private din Europa prin oferirea factorilor de decizie a unor soluții inteligente pentru realizarea capacității lor în acest domeniu. În România, prin proiect, se vor stabili și lansa în implementare, planuri de acțiune pentru e-mobilitate ca și componente ale «Planurilor pentru mobilitate urbană durabilă» pentru 4 municipii: Alba Iulia, Baia Mare, Bistrița, Ploiești.

Planul de mobilitate urbană reprezintă o documentație complementară strategiei de dezvoltare teritorială periurbană/metropolitană și a planului urbanistic general (P.U.G.) și constituie instrumentul de planificare strategică teritorială prin care este corelată dezvoltarea spațială a localităților și a zonei periurbane/metropolitane a acestora cu nevoile de mobilitate și transport ale persoanelor și mărfurilor. Planul de mobilitate urbană are ca țintă principală îmbunătățirea accesibilității localităților și buna integrare a diferitelor moduri de mobilitate și transport. Acest document se adresează tuturor formelor de mobilitate și transport, incluzând transportul public și privat, de marfă și pasageri, motorizat și nemotorizat, în mișcare sau în staționare. Este stabilit în legislația românească în Legea 350/2001, reactualizată în 2013, care prevede existența unui plan de mobilitate alături de strategii și PUG, precum și structura acestuia.

Când se vorbește de mobilitate urbană și planuri de mobilitate urbană trebuie avute în vedere următoarele aspecte, rezultate în urma dezbaterilor din cadrul acestei secțiuni:

👤 Omul este principalul pilon al planului de mobilitate

- ✚ Trebuie lucrat în parteneriat între orașul respectiv și zonele adiacente de influență care contribuie mult la partea de mobilitate, mai ales la orașele mari unde zona metropolitană are un rol important în mobilitate. Dezvoltarea unui transport public metropolitan îmbunătățește traficul în zonele centrale, reduce numărul de mașini în orașul principal și astfel contribuie la dezvoltarea unei mobilități durabile și la creșterea calității vieții. Acest lucru a fost demonstrat și de exemplele prezentate de municipiul Alba Iulia și orașul Postdam din Germania.
- ✚ Consultarea publică în elaborarea planului este foarte importantă. În elaborare să fie implicați specialiști, factori de decizie, administrație locală, mediul de afaceri, societatea civilă și orice altă structură care poate contribui la realizarea unui plan de calitate. Trebuie stabilite mai multe scenarii din care să se aleagă.
- ✚ Asigurarea unei perioade suficiente de timp pentru elaborarea acestuia (de prevăzut încă din pregătirea achiziției). Realizarea unui plan de calitate și care să poată fi implementată necesită mult timp în elaborare (mai ales partea de analiză, dar și cea de consultare).
- ✚ Este importantă conștientizarea populației, instruirea persoanelor în ce privește utilizarea sistemelor de transport public
- ✚ Dezvoltarea unui transport public cât mai facil pentru toate categoriile de persoane, care să asigure toate nevoile este un punct important în crearea unei mobilități durabile
- ✚ Este nevoie de corelare legislație la nivel național pentru o mai bună realizare a acțiunilor din planurile de mobilitate
- ✚ Este nevoie, într-o anumită formă, și de schimbarea mentalității oamenilor în principal prin conștientizarea asupra beneficiilor pe care le pot aduce unele acțiuni din planurile de mobilitate

SECȚIUNEA 4 - Soluții inteligente pentru eficiența energetică a orașelor

Dezbaterile secțiunii 4 la care au participat 33 de persoane, au avut ca elemente centrale provocările actuale ale comunităților și în special ale orașelor legate de implementarea politicilor europene și naționale în domeniul energiei dar și rezolvarea problemelor reale cu care se confruntă multe din localitățile din regiune și care vizează în primul rând eficiența energetică.

Invitații acestei secțiuni au fost:

- 1. Dr ing. Corneliu Rotaru - Director Monitorizare, Agenția Națională pentru Reglementare în Domeniul Energiei**
- 2. Daniel Alexandru, Administrația Națională De Meteorologie**
- 3. Camelia Rata - Director Agenția pentru Managementul Energiei și Protecția Mediului Brașov**
- 4. Frank Kuhlmeier - manager de proiect, Agenția pentru Energie și Tehnologie Verde Thuringen, Germania (ThEGA)**
- 5. Sorin Hanja - Head of Business Development, ENERGOBIT ESCO**
- 6. Florin Andronescu - Director, Agenția Locală a Energiei Alba (ALEA)**

Politica energetică a Uniunii Europene își propune creșterea independenței față de importurile de energie și în special față de sursele clasice de energie în condițiile în care 53% din energia consumată de statele membre ale UE este importată. În perspectiva anului 2030, obiectivele politicii energetice sunt mai ambițioase: reducerea cu 40% a emisiilor de gaze cu efect de seră, o pondere a energiei din surse regenerabile în totalul energiei consumate de 27% și o creștere a eficienței energetice de la 20% la 27%.

Viziunea Uniunii Europene pentru o Uniune Energetică are în vedere ca obiective: energie la prețuri accesibile, sigură și durabilă atât pentru Europa, cât și pentru cetățenii săi. Cinci domenii-cheie, inclusiv securitatea energetică, eficiența energetică și decarbonizarea, fac obiectul unor măsuri specifice care vor fi puse în aplicare pe baza strategiei cadru pentru uniunea energetică.

Prealuarea Țintelor UE în politicile naționale, regionale dar și în cele locale s-a realizat atât prin Strategia pentru Creșterea Eficienței Energetice - Planul Național de Acțiune pentru Eficiență Energetică cât și prin Planurile de Acțiune pentru Energie Durabilă realizate de comunități locale în cadrul inițiativei Convenția Primarilor.

Prezentarea realizată de reprezentantul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, domnul Corneliu Rotaru a vizat modul în care autoritățile locale trebuie să se implice pentru atingerea Țintelor naționale de eficiență energetică, în special prin adoptarea unui plan de eficiență energetică, punerea în aplicare a unui sistem de gestionare a energiei, utilizarea, după caz, a societăților de servicii energetice și contracte de performanță energetică.

Necesitatea elaborării planurilor de eficiență energetică este impusă ca și condiție pentru accesarea fondurilor disponibile în cadrul axei 3 a Programului Operațional Regional 2014-2020.

O inițiativă anterioară, promovată de Agenția pentru Managementul Energiei și Protecția Mediului Brașov (ABMEE) dar și de alte agenții locale ale energiei din România și căreia i s-a alăturat și Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru și care a dus la angajarea benevolă și unilaterală a mai multor localități pentru implementarea de acțiuni pentru creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de CO₂, utilizarea RES este Convenția Primarilor.

Doamna Camelia Rață, directorul ABMEE Brașov și moderatorul secțiunii a prezentat pașii pe care trebuie să în urmeze localitățile care vor să se alăture Convenției Primarilor și a subliniat necesitatea corelării cerințelor din legislația națională cu privire

la elaborarea strategiilor locale de eficiență energetică cu planurile de acțiune pentru energie durabilă (PAED) pe care mai multe localități le-au elaborat, aprobat și implementat în conformitate cu metodologiile elaborate de Comisia Europeană.

Pentru autoritățile locale, în special pentru cele mici, realizarea unui management energetic eficient este o provocare foarte mare, dar reprezintă un lucru indispensabil în obținerea de rezultate importante în eficientizarea energetică a activităților cu consecințe benefice asupra competitivității economice a rezultatelor, dar și asupra durabilității dezvoltării comunităților locale.

Prezentarea realizată de către domnul Frank Kuhlmeier, reprezentantul Agenției pentru Energie și Green Tech din Turingia a fost relevantă atât din perspectiva confirmării faptului că problema asigurării unui management eficient al energiei este o problemă comună a orașelor și localităților din Europa dar și din perspectiva soluțiilor

pe care Landul Turingia le-a oferit comunităților locale.

Introducerea unui sistem de management energetic la nivelul localităților are ca și condiții obligatorii: angajare politică clară a autorității locale, stabilirea unei direcții clare, ținte obligatorii, alocarea de resurse de personal, responsabilități clare și procese definite, transparența costurilor și a consumului, evaluarea realistă a potențialului de economisire, know-how pentru evaluarea potențialului de economisire.

Prin oferirea unui program etapizat de Instruire - Monitorizare- Coaching, autoritățile locale au ajuns la economii importate de energie și implicit de resurse financiare care au putut să fie utilizate în alte scopuri, pentru creșterea calității vieții locuitorilor.

Cu o experiență vastă în proiecte de eficiență energetică, firma ENERGOBIT ESCO, prin reprezentantul său, domnul Sorin Hanja, a prezentat principiile care stau la baza Contractelor de Performanță Energetică dar și beneficiile reale pe care utilizatorii acestui contract, fie că vorbim de mediul privat sau de cel public, le-au experimentat în urma implementării.

Printre beneficiile contractului de performanță energetică menționăm: preluarea de către firma ESCO a unor riscuri importante în cadrul derulării proiectelor de eficiență energetică (riscul tehnic, riscul financiar); interesul crescut al firmei ESCO în urmărirea realizării indicatorilor planificați de proiect - condiție obligatorie în recuperarea valorii investițiilor; interlocutor unic în raport cu furnizorii de energie; finanțare parțială sau integrală a investiției; garantarea rezultatelor prin Contracte de Performanță Energetică; reducerea consumului

energetic -reducerea costurilor cu energia; reducerea impactului asupra mediului, prin diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră (CO₂).

Puține localități din România au ales să implementeze Contracte de Performanță Energetică din cauze multiple între care enumerăm:

- Lipsa legislației specific în domeniu (model de contract de performanță energetică - acceptat de către autoritățile responsabile cu achizițiile publice).
- Lipsa unor modele de bune practici prin care să fie create încredere în soluția de finanțare;
- Putine firme tip ESCO în România care să aibă o capacitate reală de a derula acest tip de servicii energetice integrate.
- Lipsa personalului de specialitate pregătit pentru acest tip de achiziții publice, în cadrul administrațiilor locale.

Printre provocările cu care se confruntă orașele și care sunt tot mai evidente în ultimii ani sunt schimbările climatice și efectele acestora asupra dezvoltării urbane.

Domnul Daniel Alexandru, reprezentantul Administrației Naționale de Meteorologie a prezentat Strategia Națională Privind Schimbările Climatice din perspectiva implicațiilor pentru dezvoltarea urbană.

Pe fondul unor tendințe clare de creștere a temperaturilor medii în toate regiunile țării și scăderea cantității de precipitații anuale, efectele schimbărilor climatice sunt vizibile și ele afectează deopotrivă industria, agricultura și viața comunităților locale.

Domnul Florin Andronescu, directorul Agenției Locale a Energiei Alba a prezentat proiectul ANERGO - primul observator energetic regional din România.

ANERGO, ca rezultat principal al proiectului european DATA4ACTION furnizează suport tehnic și coordonare pentru elaborarea Inventarelor de Emisii și Planurilor de Acțiune pentru Energie Durabilă (PAED-uri) dezvoltate și implementate de către autorități locale din județul Alba. ANERGO a început un proces prin care va sprijini autoritățile locale partenere să obțină acces la servicii online prin care să își gestioneze simplu și rapid toate consumurile energetice și să evalueze emisiile aferente de CO₂, AL fiind astfel capabile să identifice cele mai adecvate acțiuni a căror implementare să conducă la reducerea impactul asupra mediului înconjurător pe care îl are consumul energetic.

Totodată, legislația românească în domeniul eficienței energetice (legea 121/2014) cere tuturor autorităților publice locale din localități cu peste 5000 locuitori să întocmească și să implementeze planuri de îmbunătățire a eficienței energetice pe teritoriul respectivelor localități. ANERGO va furniza un sprijin esențial și acestor AL în analiza indispensabilă a situației inițiale a consumurilor

energetice dar si ulterior in evaluarea impactului implementării acțiunilor planificate.

SECȚIUNEA 5 - Soluții inteligente de valorificare durabilă a patrimoniului istoric și cultural

În cadrul secțiunii 5, în prezența a 50 de persoane, discuțiile și prezentările au fost axate pe dimensiunea culturală și de patrimoniu a dezvoltării urbane.

Invitații acestei secțiuni au fost:

- 1. Buja Gergely - Consilier, Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe***
- 2. Mirela Gligore - Șef serviciu Presă și Comunicare Primăria Municipiului Sibiu***
- 3. Dr. Lars Scharnholz - Director Institutul pentru Noua Cultură Industrială, INIK - Germania***
- 4. Adrian Veștea - Primar, Primăria Orașului Râșnov***
- 5. Conf. univ. dr. Gabriel Pascariu, Universitatea de Arhitectura Ion Mincu din București***
- 6. Nicolaie Moldovan - Manager Public, Primăria Municipiului Alba Iulia***

Municipiul Sfântu Gheorghe a prezentat proiectele sale de dezvoltare urbană și

modul cum acestea au implicat cetățenii și au îmbunătățit viața acestora. Un spațiu îngrijit, curat, o moștenire arhitecturală ocrotită și pusă în valoare, clădiri publice reabilite, sau pur și simplu o administrație publică funcțională, corectă fac oamenii să se simtă bine în orașul lor, sau din contră, dacă aceste elemente lipsesc. Imaginea orașului formează și obiceiurile cetățenilor, deci nu e totuna că această imagine este a preocupării față de cetățean sau a indiferenței.

Municipiul Sibiu a prezentat modalitatea cum prin cultură și nu numai un oraș se poate dezvolta, poate devenii un exemplu și poate să-și creeze o identitate locală.

Domnul Lars Scharnholz a prezentat modul cum

patrimoniu industrial poate fi revalorificat și utilizat pentru activitățile comunității. În vederea revalorificării sale trebuie avute în vedere 5 aspecte: planificarea durabilă, proiectarea continuă, participarea, cercetarea și îmbunătățirea percepției.

Domnul primar Adrian Veștea a prezentat exemplul unui oraș mic, stațiune turistică, Râșnov, care plecând de la o viziune, dezvoltarea orașului prin dezvoltarea turismului, a profitat de toate oportunitățile de parteneriat, financiare, de promovare care i s-au oferit și a dezvoltat o serie de proiecte care i-au permis atingerea obiectivului propus.

Domnul Conf. univ. dr. Gabriel Pascariu a vorbit despre instrumentele de planificare și modul cum patrimoniul cultural și istoric poate fi valorificat în mod inteligent. Astfel este nevoie de intervenție fizică, cercetare, colaborare, rețele teritoriale, promovare pentru integrare eficientă a acestui patrimoniu în procesul de planificare și implementare a dezvoltării.

La final domnul Moldovan, city manager al orașului Alba Iulia a arătat cum valorificarea unui obiectiv de patrimoniu poate determina dezvoltarea unei comunități, să-i dea viață și să ofere identitate cetățenilor ei, dar în același timp să-i ofere și identitatea la nivel național și internațional.

Plecând de la sistemul legislativ în ce privește planificarea spațială care are o eficiență redusă în special pe partea de patrimoniu și mergând până la exemple concrete și de succes în ce privește dezvoltarea unor proiecte de punere în valoare a patrimoniului istoric și cultural, dar în același timp și de dezvoltare a culturii și identității

culturale, concluziile acestei secțiuni au fost:

- ✚ Patrimoniu și activitățile culturale sunt o parte importantă a dezvoltării unui oraș. Finanțarea culturii trebuie să fie între prioritățile de dezvoltare ale strategiilor de dezvoltare urbană. Aceasta permite o implicare mai mare a comunității în activitățile autorității publice și de asemenea crează identitatea la nivelul acesteia.
- ✚ Cultura aduce bani, fapt demonstrat de proiectele prezentate de lectorii acestei secțiuni (Sfântu Gheorghe, Sibiu, Alba Iulia).
- ✚ În dezvoltarea proiectelor de patrimoniu și cultură este foarte importantă implicarea comunității și a tuturor actorilor locali.
- ✚ Dezvoltarea turismului prin toate formele sale poate să fie o alternativă viabilă de dezvoltare a orașelor.
- ✚ Planificarea strategică și implementarea planurilor de dezvoltare precum și stabilitatea politică și administrativă sunt factori care contribuie la dezvoltarea urbană durabilă.

Concluzii

Conferința a fost un eveniment de informare și dezbateră pentru viitorii beneficiari al Programului Operațional Regional 2014-2020 cu privire la politicile Europene privind dezvoltarea urbană și un prilej pentru prezentarea unor modele de bună practică, la nivel European și regional în următoarele domenii: planificarea dezvoltării urbane, dezvoltarea economică a orașelor, eficiența energetică și reducerea emisiilor de CO2, mobilitate urbană durabilă și dezvoltare culturală.

În urma dezbaterilor avute în cadrul conferinței a rezultat că pentru o dezvoltare inteligentă și durabilă a orașelor este nevoie de o planificare strategică și integrată a tuturor domeniilor ce țin de dezvoltarea orașelor, că atunci când se planifică dezvoltarea este necesar să se aibă în vedere ca obiectiv primordial creșterea calității vieții cetățenilor, oamenii fiind principalul beneficiar al tuturor aspectelor legate de dezvoltare. Este nevoie de un cadru legislativ deschis, ușor de implementat și corelat și de asemenea este nevoie de continuitate și stabilitate în ce privește realizarea obiectivelor stabilite.

Prezentările realizate în cadrul Conferinței pot fi descărcate la următoarea adresă - <http://regio-adrcentru.ro/conferinta-intna-integrata-2/> .

IV. Concluzii finale

Provocările sociale, economice și ecologice ale orașelor trebuie să fie abordate atât la nivel local, cât și în contexte teritoriale mai largi.

Orașele nu mai pot fi definite doar prin granițele lor administrative, iar politicile urbane nu mai pot viza doar unități administrative la nivel de oraș. Nu trebuie pierdute din vedere complementaritățile necesare între abordările funcționale și abordările culturale și sociale care implică angajarea și responsabilizarea cetățenilor.

Politicile urbane vor trebui să asigure compatibilitatea între inițiativele sectoriale cu impact spațial și inițiativele la nivel local.

Strategiile integrate elaborate vor trebui să țină cont de diversitatea orașelor: traiectoriile lor de dezvoltare, dimensiunea, contextele demografice și sociale și capitalul lor cultural și economic.

Importanța guvernancei pe mai multe niveluri a fost subliniată ferm în diferite documente elaborate la nivel european, dar și ca urmare a discuțiilor din cadrul Conferinței de dezvoltare urbană. Este responsabilitatea tuturor nivelurilor de guvernance să garanteze faptul că potențialul orașelor poate fi valorificat pe deplin în beneficiul tuturor cetățenilor.